LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Susipolitiikkaan ollaan hakemassa aktiivisesti muutosta.

NEUVOTTELEVA VIRKAMIES SAMI NIEMI, MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Myrskyt ja jäättömyys paransivat Suomenlahden tilaa syksystä

Suomenlahden pintakerroksen fosfaatti-fosforipitoisuus on viimeviikkoisen mittauksen perusteella lähellä 2000-luvun alimpia mitattuja arvoja. Viime syksyn happikato ei aiheuttanut sisäistä fosforikuormitusta.

Suomenlahden syvänteiden happitilanne on parantunut selvästi, selviää merentutkimusalus Arandan keräämistä näytteistä. Vielä loppukesällä ja alkusyksystä happitilanne oli heikko.

Meren pintakerroksen fosfaattifosforipitoisuus on nyt lähellä 2000-luvun alimpia mitattuja arvoja.

Fosfaattifosfori on levien käyttämä fosforiyhdiste.

Usean vuosikymmenen seurannan perusteella pitoisuuksissa ei vielä kuitenkaan voida nähdä laskevaa trendiä, kertoo Arandan matkanjohtajana toiminut **Juha Flinkman** Suomen Ympäristökeskuksesta.

Syvänteiden happitilannetta ovat parantaneet ainakin syksyn ja alkutalven voimakkaat etelän ja lännen väliset tuulet. Koska tammikuuhun mennessä Suomenlahdelle ei ollut muodostunut lainkaan jääkantta, tuuli on sekoittanut veden hyvin.

Tuulien ansiosta Itämeren pääaltaalta pitkälle Suomenlahdelle ulottunut suolaisen ja heikkohappisen syväveden kieleke on vetäytynyt länteen. Tämä on mahdollistanut vesimassojen hyvän sekoittumisen alueilla, joilla syvyys on yli 80 metriä.

Viime kesänä ja alkusyksynä Suomenlahden happitilanne oli heikko. Sen aiheutti Suomenlahteen Itämeren pääaltaasta virrannut raskas, suolainen ja hapeton syvä vesi.

Kun pohjan läheisen vesikeroksen happitilanne on heikko, pohjaliejusta saattaa vapautua fosforia. Tätä kutsutaan meren sisäiseksi kuormitukseksi.

Nyt happikato ei kuitenkaan ole Flinkmanin mukaan aiheuttanut sisäistä kuormitusta.

Tutkimusyhteistyö tuo konkreettisia tuloksia

Tuoreet tiedot Suomenlahden tilasta pohjustivat Suomenlahti-teemavuoden avajaisia eilen tiistaina.

Suomen, Viron ja Venäjän yhteisen teemavuoden ansiosta Aranda pääsi viime viikolla ottamaan näytteitä aiempaa useammasta tutkimuspisteestä Suomenlahdella.

Aluksella oli suomalaistutkijoiden lisäksi mukana myös venäläisiä tutkijoita.

Suomenlahti-teemavuosi avattiin eilen kahdella meren tilaa käsitelleellä asiantuntijaseminaarilla.

Iltapäivällä järjestetyssä avajaistilaisuudessa olivat paikalla myös valtiovallan edustajat sekä Suomesta, Virosta että Venäjältä.

Suomea tilaisuudessa edustivat sekä tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** että ympäristöministeri **Ville Niinistö** (vihr.).

Ministeri Niinistön mukaan vuoden tärkein tavoite on tuottaa poliittisia päättäjiä varten tuoreen tutkimustiedon pohjalta konkreettisia ratkaisuehdotuksia Suomenlahden tilan parantamiseksi.

”Toivon, että tutkimustietoa hyödynnetään jatkossa entistä enemmän Itämerta koskevissa päätöksissä. Esimerkiksi Laukaanjoen fosforipäästöjen tapaus osoitti, että juuri tutkimustiedon ja sitä seuranneen julkisen keskustelun ansiosta ryhdyttiin toimiin ja saatiin aikaan merkittäviä tuloksia.”

Suomi, Viro ja Venäjä aikovat tehostaa Suomenlahden tilan seurantaa yhteisellä tutkimusohjelmalla.

”Suunnitteilla on yhteinen laaja havaintoverkosto, jonka avulla voidaan tuottaa vertailukelpoista tietoa meren tilasta yhteneväisin mittauksin ja menetelmin”, Ville Niinistö kertoo.

Tavoitteena meren tilan nopea koheneminen

Suomenlahti-vuosi on Suomen, Viron ja Venäjän yhteinen ohjelma, jossa tavoitteena on Suomenlahden tilan nopea parantaminen.

Teemavuoden aikana maat harjoittavat tutkimusyhteistyötä ja seuraavat yhteistyössä meren tilaa. Lisäksi maissa toteutetaan yhteinen ympäristökasvatusohjelma ja lukuisia yleisötapahtumia.

Vuoden päätteeksi Suomen, Viron ja Venäjän yhteinen Suomenlahti-julistus linjaa tärkeimmät konkreettiset toimenpiteet lahden kestävän käytön turvaamiseksi.

Suomenlahti-vuoden suojelijoina toimivat Suomen, Viron ja Venäjän presidentit.

JUHANI REKU

WWF palkitsee Suomenlahden suojelijan

WWF palkitsee tänä vuonna Suomenlahden suojelua edistävän teon, aloitteen tai hankkeen 30 000 euron suuruisella Pandapalkinnolla. Palkinto on osa WWF:n Suomenlahti-vuoden toimenpideohjelmaa.

”Haluamme tukea yksityisten henkilöiden, toimijoiden ja projektien ponnistuksia nimenomaan Suomenlahden omaehtoisessa suojelussa”, kertoi WWF Suomen pääsihteeri **Liisa Rohweder** Suomenlahti-vuoden avajaisissa Helsingissä tiistaina.

”Itämerta voi onneksi suojella vapaaehtoisuuteenkin perustuen: se voi tarkoittaa vaikkapa maatalouden harjoittamista vaatimuksia ympäristöystävällisemmin, talkootyötä saaristoluonnon hyväksi tai rantaöljyntorjuntaa. Vapaaehtois- ja järjestötyö voi auttaa pelastamaan kokonaisia lajeja, näinhän on käynyt merikotkalle.”

WWF on jakanut Panda-palkintoja luonnon- ja ympäristönsuojelua edistäneistä teoista, aloitteista ja tutkimushankkeista vuodesta 1999 lähtien.

Viime vuonna palkinto myönnettiin Saaristomeren kansallispuiston ystäväyhdistykselle, Arkipelagia-seuralle.

Palkinnon haku päättyy 31.3. ja se luovutetaan maailman ympäristöpäivänä 5.6.

MT

Turku ja Helsinki sitoutuvat merensuojeluun

Molemmat jatkavat luomuviljelyä

Turun ja Helsingin kaupungit julkistivat maanantaina Suomenlahti-vuoden avajaisseminaarissa yhteisen 75 käytännön toimenpidettä sisältävän viisivuotisen Itämeri-ohjelmansa.

Ohjelman tavoitteena on parantaa vesien laatua, meriluonnon tilaa, vesiliikenteen ympäristöystävällisyyttä ja vesialuesuunnittelua.

Helsinki välttää keinolannoitteita

Uudessa toimenpideohjelmassa sekä Turun että Helsingin kaupungit sitoutuvat jatkamaan luomuviljelyä omistamillaan pelloilla.

Helsingin kaupunki pyrkii välttämään keinolannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttöä myös kaupungin ympäristönhoidossa.

Turku aikoo kierrättää jätevesien puhdistuksessa syntyvän lietteen ravinteita viherrakentamiseen.

Lisäksi Turussa panostetaan jokialuksien jätevesien tyhjennysjärjestelmien kehittämiseen.

Turun kaupunki jatkaa myös Saaristomeren suojelurahaston toiminnan tukemista ja Helsingin kaupunki Helsingin yliopiston Itämeri-professuurin rahoittamista.

Suurin osa toimenpiteistä on kaupunkien yhteisiä. Turku ja Helsinki sitoutuvat muun muassa sade- ja sulamisvesien ympäristöystävällistä johtamista ja käsittelyä koskevaan pilottihankkeeseen.

Lisäksi kaupungit järjestävät 1.–5.6. Turussa yhteisen Baltic Sea Days -tapahtumaviikon.

Helsingin ja Turun toimenpideohjelma on osa kaupunkien yhteistä Itämerihaaste-aloitetta, joka käynnistettiin vuonna 2007.

MT

» Ohjelman tavoitteena on parantaa vesien laatua, meriluonnon tilaa, vesiliikenteen ympäristöystävällisyyttä ja vesialueiden suunnittelua.

PEKKA FALI

Kaivinkonekuljettaja Markku Saukko purki hyydepatoa Pyhäjoen keskustan tuntumassa maanantaina.

Pohjanmaalla puretaan hyydepatoja

Pitkään jatkunut pakkaskausi aiheuttaa jokiin hyydepatoja. Pohjanmaalla veden pinnanousua on torjuttu patoja purkamalla.

Pyhäjoella Pohjois-Pohjanmaalla purettiin maanantaina suppojääpatoa kaivinkoneella.

”Kynnyksiä puretaan edelleen”, kertoi työmaapäällikkö **Jukka Vanhanen** tiistaina aamupäivällä.

Vanhasen mukaan patojen aiheuttama vedennousu ei ole aiheuttanut Pyhäjoen alueella suuria aineellisia vahinkoja.

”Piha- ja saunarakennuksia on kastunut, mutta asuinrakennusten vahinkoja ei ole tullut tietoon.”

Jokivarsia tarkkaillaan

Tilanteen kehittymistä seuratan Pyhäjoen seudun jokivarsilla aktiivisesti. Patoja ja niiden aiheuttamia tulvatuhoja pyritään torjumaan ennakoivasti.

Joen pohjajään ja hyydepatojen muodostuminen

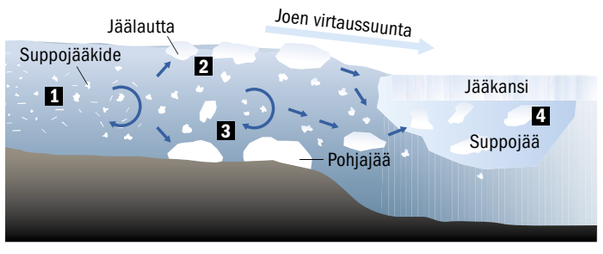

1 Kohtiin, joissa joki virtaa voimakkaasti, ei synny jääkantta. Pakkasella pyörteinen, virtaava vesi alijäähtyy. Siinä alkaa muodostua pieniä suppojääkiteitä, kun vesi on 0,01–0,1 °C alle nollan. Kiteet ovat joko levymäisiä tai neulasmaisia. Jään muodostuessa vapautuu lämpöä ja veden lämpötila nousee lähelle jäätymispistettä.

2 Jääkiteet liittyvät yhteen muodostaen isompia kiteitä, jotka nosteen vaikutuksesta nousevat pintaan muodostaen suppojäälauttoja.

3 Virtaus voi kuljettaa jääkiteitä myös pohjaan, jossa ne saattavat kiinnittyä kiviin tai suoraan pohjajääksi. Ilman lauhtuessa pohjajää irtoaa helposti alustastaan ja nousee pintaan. Pohjajää pienentää uoman virtausalaa, mikä nostaa vedenpintaa ja voi aiheuttaa tulvan.

4 Virta vie jääkiteitä, hyhmää ja jäälauttoja mukanaan. Jos ne kasautuvat kiinteän jääkannen alle, muodostuu hyyde- eli suppopato.Se saattaa saada joen tulvimaan.

Lähde: Ympäristöhallinto **MT**

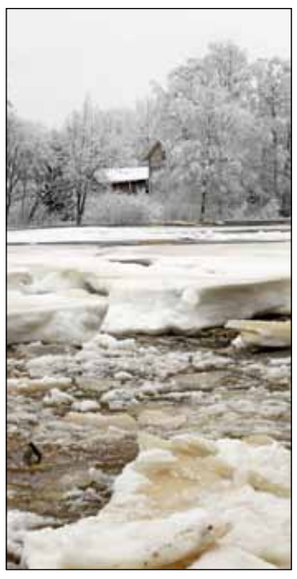

Hyydepatoja syntyy tällä hetkellä esimerkiksi Pyhäjokeen Pohjois-Pohjanmaalla.

”Sääennustuksia tarkkaillaan myös tietysti, josko sitä kautta saataisiin helpotusta tilanteeseen.”

Patoja myös räjäytetty

Hyydepatoja on purettu Kymijoen alueella myös räjäyttämällä.

Tainionvirta Hartolassa ehti kastella ennen hyydepadon räjäytystä saunarakennuksia, mutta asuinrakennusten vahingoilta vältyttiin.

Hyyde aiheuttaa ongelmia myös voimalaitoksen koneistoille. Tämän takia vettä juoksutetaan laitosten ohi.

Kymijoen alaosalla vedenkorkeus nousee hyyteen takia 15–20 senttimetriä päivässä.

Tulvat jatkuvat

Tulvakeskuksen mukaan hyydetulvat jatkuvat Lappia lukuunottamatta koko maassa.

Kovan pakkasen on ennustettu jatkuvan ainakin loppuviikkoon, mikä saattaa pahentaa tilannetta lähipäivien aikana.

Asuinrakennuksia on vaarassa kastua ainakin Hartolan Hotilassa sekä Parkanon Aurekoskella.

Järvi-Suomen isoimmissa järvissä vedenpinta nousee edelleen. Järvet jäätyvät kevättulvakorkeudelle, jolloin laiturit sekä muu rantaan jäänyt irtaimisto voi jäätyä kiinni jäähän.

JUKKA LEHTINEN

» Hyyde aiheuttaa ongelmia myös voimalaitosten koneistoille. Tämän takia vettä juoksutetaan laitosten ohi.

KARI SALONEN

Susista on riittänyt puhetta, kun sudet ovat ilmestyneet alueille, joissa niitä ei ole tavattu kymmeniin vuosiin.

Suomen susille tekeillä uusi hoitosuunnitelma

VANTAA (MT)

Tämän vuoden kuluessa Suomen susikannan hoitosuunnitelma on tarkoitus uudistaa. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut urakan Suomen riistakeskuksen ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtäväksi.

Vantaalla tiistaina alkaneilla Riistapäivillä neuvotteleva virkamies **Sami Niemi** maa- ja metsätalousministeriöstä totesi, että nykyiseen ja menneeseen susipolitiikkaan ollaan hakemassa aktiivisesti muutosta.

Viime vuosi osoitti Suomen suurpetopolitiikan ja EU:n suojeluvaateiden ristiriidan. Erityisesti susista riitti puhetta koko vuodeksi. Köyliön susi-illassa oli lähes tuhat ihmistä, Ylen susikeskustelua seurasi lähes miljoona katsojaa.

Niemen mukaan ahmojen aiheuttamat porovahingot ovat lisääntyneet erityisen paljon. Muut vahingot ovat jopa vähentyneet.

Niemen mielestä tilanteeseen ei ole luvassa ratkaisua, jossa mikään taho ei joutuisi joustamaan.

Suomen riistakeskuksen riistatalouspäällikön **Jarkko Nurmen** mukaan suden ja ihmisten väliset ristiriidat ovat syventyneet, kun sudet ovat ilmestyneet alueille, joilla niitä ei ole tavattu kymmeniin vuosiin.

Nurmi väitti ymmärtävänsä ihmisten turvattomuuden susireviireillä. Vahnan sudenhoitosuunnitelman valistuksellisuuteen ei ole paluuta, tarvitaan yhteiskuntasopimus.

Se puolestaan vaatii lisää rahaa, jonka löytäminen voi olla vaikeaa.

”Tarvitaan tappamista, sietämistä ja suojelua”, Nurmi totesi. Suunnitelmasta tulee hyvä, jos kaikki osapuolet haukkuvat sitä tasaisesti.

Vuoden alkupuoliskola tehdään taustoitusta, loppupuoliskolla kirjataan toimenpideesitykset.

”Kiire tulee”, Nurmi totesi.

Riistapäivät jatkuvat Vantaalla vielä tänään.

REIJO VESTERINEN

Panimoiden hiilijalanjälki pienentynyt hiukan

Suomalaisten panimoiden hiilijalanjälki on pienentynyt neljä prosenttia vuodesta 2001 vuoteen 2012, selviää Helsingin yliopistossa tehdystä pro gradu -tutkielmasta.

Panimoteollisuuden hiilijalanjälki laskettiin nyt ensimmäistä kertaa.

Vaikka hiilijalanjälki kokonaisuudessaan on pysynyt vuosikymmenen ajan melkein ennallaan, sen osatekijät ovat muuttuneet melkoisesti.

Sähkön ja lämpöenergian käyttö on vähentynyt roimasti, mikä on pienentänyt hiilijalanjälkeä.

Pakkausmateriaalien osuus kasvihuonekaasupäästöissä sen sijaan on kasvanut. Juomaraaka-aineiden hiilijalanjälki ei ole juurikaan muuttunut.

Tutkimuksessa laskettiin hiilijalanjäljet viidelle eri materiaaliryhmälle: juomaraaka-aineet, pakkausmateriaalit, energia, jätteet ja suorat hiilidioksidipäästöt. Näistä muodostettiin koko panimoteollisuuden hiilijalanjälki.

Raaka-aineena käytettävän maltaan hiilijalanjälkeä ei laskettu Suomen viljelyoloja vastaavasti. Se saatiin suoraan laskentamallista ja vastaa Saksan tilannetta.

Tutkimus perustuu Suomen kolmen suurimman panimon tietoihin vuosilta 2000–2012.

Tulokset kuvaavat enemmänkin hiilijalanjäljen muutosta kuin antavat mitään absoluuttisia lukuja, tutkimuksen tekijä **Piia Karjalainen** kertoo.

Hiilijalanjäljen pieni koko on erityisesti juomapakkausten tehokkaan kierrätyksen ansiota, Karjalainen toteaa.

”Suomessa on yksi maailman parhaimmista, panttiin perustuvista pullokierrätysjärjestelmistä. Juomapakkausten kokonaispalautusaste on meillä yli 95 prosenttia”, sanoo kehityspäällikkö **Anders Grönqvist** Sinebrychoffilta.

SATU LEHTONEN